

DOI: 10.26565/2786-5312-2025-101-08

УДК 811.111'255.4=030.161.2'04

О. І. Панченко

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри перекладу та лінгвістичної підготовки іноземців, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара;

e-mail: epanchenko2017@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2217-5613>;GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=Br0BfzUAAAAJ>;RESEARCH GATE <https://www.researchgate.net/scientific-contributions/Olena-Ivanivna-PANCENKO-2181631607>

Особливості англomовного перекладу «Плачу Ярославни»

У статті в загальному вигляді ставиться проблема перекладу прадавньоукраїнських текстів англійською мовою. Актуальність проблеми визначається такими чинниками: по-перше, історія і сучасність тісно пов'язані між собою, тому дослідження історичної пам'яті є корисним для будь-якої нації; по-друге, сучасна історична ситуація викликає значний інтерес до України в усьому світі; по-третє, такий твір, як «Слово про полк Ігорів», є певним викликом для перекладача, оскільки текст навантажений цікавими лінгвістичними одиницями, які вимагають застосування різноманітних перекладацьких трансформацій; по-четверте, особливості перекладу цього твору ще не отримали повного висвітлення в теоретичній літературі. Короткий аналіз останніх досліджень праць, дотичних до проблем перекладу прадавньої літератури, свідчить про те, що науковці розглядають низку цікавих питань у цій царині, але спектр різноманітних проблем є дуже широким, і є простір для опрацювання не вирішених раніше питань. Мета статті – проаналізувати особливості англomовних перекладів такого відомого уривку «Слова...», який вже давно став сприйматися як окремий твір – «Плач Ярославни». Для досягнення цієї мети доцільно вирішити такі завдання: накопичити фактичний матеріал для порівняльного аналізу; зробити огляд наявного стану наукового вивчення англomовних перекладів «Слова...»; виділити лінгвістичні одиниці оригіналу, які вимагають особливої уваги перекладача; порівняти варіанти їх перекладу, виділивши знахідки та втрати. Матеріалом дослідження є наявні переклади «Слова...» англійською мовою. Практично кожна лінгвальна одиниця цього тексту потребує перекладацьких роздумів та адекватних рішень, але увагу спрямовано на певні групи перекладацьких проблем, а саме: 1) номінативні рішення; 2) стилістичні засоби; 3) архаїчна лексика та історичні реалії. Визначено, що основними засобами перекладу ономастичних одиниць є транслітерація, транскрипція з елементами описового перекладу. Переклад стилістичних прийомів (звертань, персоніфікацій, епітетів) здійснено близько до тексту оригіналу, спостерігається вживання різних суфіксів. Переклад реалій також здійснено близько до тексту, але треба зазначити, що сутність певних з них залишається невизначеною, наприклад, хінські стріли, що є ширшою, ніж суто перекладацька проблема. Перспективи дослідження вбачаємо в проведенні перекладцького аналізу інших значущих частин твору «Слово про полк Ігорів».

Ключові слова: антропонім, архаїчна лексика, переклад, «Слово про полк Ігорів», стилістичний прийом, топонім.

Як цитувати: Панченко, О. (2025). Особливості англomовного перекладу «Плачу Ярославни». *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, (101), 86-91.

DOI 10.26565/2786-5312-2025-101-08

In cites: Panchenko, O. (2025). Peculiarities of English translation of "Yaroslavna's Lament". *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Foreign Philology. Methods of Foreign Language Teaching*, (101), 86-91.

DOI 10.26565/2786-5312-2025-101-08

1. ВСТУП

У статті в загальному вигляді ставиться проблема перекладу прадавньоукраїнських текстів англійською мовою. А к т у а л ь н і с т ь цього дослідження визначається декількома чинниками:

по-перше, історія і сучасність тісно пов'язані між собою, тому дослідження історичної пам'яті є корисним для будь-якої нації;

по-друге, сучасна історична ситуація викликає значний інтерес до України в усьому світі;

по-третє, такий твір, як «Слово про полк Ігорів», є певним викликом для перекладача, оскільки текст навантажений цікавими лінгвістичними одиницями, що вимагають застосування різноманітних перекладацьких трансформацій;

по-четверте, особливості перекладу цього твору ще не отримали повного висвітлення в теоретичній літературі.

Англомовні переклади «Слова...» викликають безперечний науковий інтерес, дають можливість англомовному читачеві уявити стародавню українську пам'ятку й сучасні погляди на неї. Проблема перекладу прадавніх творів пов'язана зі складністю пізнання особливостей політичного, економічного, побутового стану тих часів. Постають проблеми перекладу в контексті світової літератури, перекладу лексики поеми, передавання ритміки й просодики тощо.

Хоча англомовні переклади «Слова...» привертають до себе увагу вчених-лінгвістів, але кількість дотичних до цього наукових праць є доволі обмеженою. Одним із найважливіших досліджень перекладів «Слова...» англійською мовою є стаття І. Костікової та співаторів, де розглянуто дотичні публікації українських лінгвістів (Р. Зорівчак, М. Котляр, В. Франчук), наявні переклади англійською (О. Йокояма, О. Прицак, Р. Манн, В. Набоков, Д. Ворд, Р. Гауз, Р. Мен, Дж. Феннел і Е. Стоукс, А. Бакер). Автори порівнюють англомовні переклади з українським перекладом пам'ятки Л. Махновця і О. Мишанича та докладно розглядають певні труднощі перекладу. На думку авторів, подальший ретельний аналіз проблем перекладу твору окреслить шлях до розкриття глибини славетної пам'ятки [5]. В англомовній частині статті підкреслено, що «наявні різні академічні дослідження (Котляр 2012; Франчук, 1988; Скляренко, 2002; Маркін, 212) цієї славетної пам'ятки в Україні. Вона також може бути цікавою для англомовних читачів, учених, перекладачів, які намагаються опанувати «високий культурний та духовний рівень наших прадавніх прабатьків з часів Київської Русі. На нашу думку, американські наукові розвідки прадавньої української літературної пам'ятки «Слово про полк Ігорів» привертають увагу вчених протягом останніх десятиліть (Костікова, 2000; Костікова, 2001). Розглядаючи різноманітні публікації і переклади твору англійською, ми маємо брати до уваги точність української пам'ятки» [5] (переклад наш – О.П.).

Англомовні читачі мають підручник зі «Слова о полку Ігоревім», класичне наукове англомовне видання, що містить текст поеми, текстові й ключові пояснення. Це дає змогу американським студентам не лише вивчати текст старовинної української пам'ятки мовою оригіналу, але й дізнатися про історичне та літературне становище тих часів, яким уявляють його американці [5].

У роботі Т. Радзієвської [3, с. 68] аналізується перший науково обґрунтований і прокоментований переклад англійською мовою, виданий у 1960 р. і зроблений саме В. Набоковим. Як підкреслює авторка, виняткова складність перекладацьких завдань, зумовлена архайчним характером тексту, його середньовічною поетикою та тематикою, мовнокультурною дистанцією між текстом і потенційною адресатною аудиторією (тут – американський читацький загал середини ХХ ст.), вимагала від перекладача неординарних рішень, що надало самому процесу роботи над перекладом ексклюзивного характеру. Метою дослідження є комплексний аналіз перекладу «Слова о полку Ігоревім» В. Набоковим як живого, історично зумовленого інтелектуального процесу, характеристика його науково-культурного контексту, чинників формування концепції перекладу, особливостей пошуку англійського лексико-синтаксичного ресурсу та номінативних рішень.

У статті Р. Ситар проведено аналіз особливостей відтворення реалій ліро-епічної поеми «Слово про полк Ігорів» у англомовних перекладах. Визначено методи відтворення семантико-стилістичних функцій реалій цільовою мовою та їх доцільність у досягненні високого ступеня адекватності при перекладі, бо саме в перекладі реалія посилює свій стилістичний потенціал і виражальні можливості, набуває стильотворчої ваги, а в певних випадках стає ключовим [4].

Авторка представленої тут розвідки опублікувала невеличку працю, де надано порівняння кількох перекладів початкових рядків твору [6]. Наш аналіз показав, що до яскравих особливостей різних перекладів можна уналежнити такі: 1) переклад власних назв; 2) переклад історичних реалій; 3) переклад архайчної лексики; 4) переклад стилістичних прийомів. Кожна з них пояснена та проілюстрована в зазначеній роботі. Наприклад, як стилістичний прийом проаналізовано вираз *растекается мыслью по древу, сьрымъ волкомъ по земль, шизымъ орломъ подъ облака*. Дієслово *растекается* передано у різних перекладах варіантами *move in all directions through the tree; skipping in thought from tree to tree; race across earth; run in thought all through the tree; ranged in thought/[like the nightingale] over the tree*. Порівняння перекладено як *as a squirrel; as a grey wolf along the ground; as a dusky eagle beneath the clouds; like a running wolf, as a steel-gray eagle (Johnston); as a blue-grey eagle like the smoky eagle/up to the clouds*. Отже, забарвлення вовка варіюється, а

білка з'являється в одному варіанті. Авторка доходить висновку, що твір привертає увагу багатьох перекладачів, але українська вимова поки що не відтворена.

Отже, короткий аналіз останніх досліджень праць, дотичних до проблем перекладу прадавньої літератури, свідчить про те, що науковці розглядають низку цікавих питань у цій царині, але спектр різноманітних проблем є дуже широким, і є простір для опрацювання невіршених раніше питань.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Мета нашої статті є цілком конкретною – проаналізувати особливості англомовних перекладів такого відомого уривку «Слова...», який вже давно став сприйматися як окремий твір – «Плач Ярославни». Для досягнення цієї мети доцільно вирішити такі завдання:

- накопичити фактичний матеріал для порівняльного аналізу;
- зробити огляд наявного стану наукового вивчення англомовних перекладів «Слова...»;
- виділити лінгвістичні одиниці оригіналу, які вимагають особливої уваги перекладача;
- порівняти варіанти їх перекладу, виділивши знахідки та втрати.

Наукова новизна дослідження полягає у поєднанні традиційних підходів до перекладацької інтерпретації з аналізом соціокультурних та історичних художнього тексту.

Об'єктом дослідження є уривок зі «Слова...» «Плач Ярославни». Предметом дослідження виступають особливості його перекладу англійською мовою з урахуванням історичних обставин та інтенцій твору та перекладачів.

Матеріалом дослідження у цій статті є наявні переклади «Слова...» англійською мовою. Вважають, що перший повний переклад «Про похід Ігорів» зі вступом і коментарями опублікував славіст, професор Гарвардського університету Лео Вінер у 1902 р. Потім «Слово...» кілька разів перевидавалося. Ми розглянули такі переклади твору: переклад Хейні та Даля (Haney, J. & Dahl, E. (2012)) «On the campaign of Igor» [8]; переклад Р. Манна (Mann, R. (1989). *Lances Sing: A Study of the Old Russian Igor Tale*) [9]; переклад В. Набокова (*The Song of Igor's Campaign, Igor son of Svyatoslav and grandson of Oleg*) [11]; переклад Б. Джонстона (*The Song of Igor's Campaign translated by Bill Johnston*) та «The Tale of Igor's Campaign (Slovo o pl'ku Igoreve)» (С. Н. Andrusyshen and Watson Kirkconnell). Звернемо увагу на те, що сама назва твору перекладено у такі способи: «Lay of Igor's Warfare», «Lay of Igor's Host», «The Tale of Igor's Campaign», «The Song of Igor's Campaign», «The Igor Tale», «On the Campaign of Igor».

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань задіяно порівняльний метод, що передбачає роботу з теоретичними та фактичними

матеріалами, які висвітлюють проблему. Застосовуються методи лінгвостеміотичного, лінгвопоетичного та інтерпретаційного аналізу/

Плач Ярославни за чоловіком, який потрапив у полон — один з найпоетичніших фрагментів та найпопулярніших місць «Слова...». Це оповідь про тугу Єфросинії за своїм чоловіком, її вірність і любов, що, немов оберіг, охороняє у біді, визволяє від смерті та творить диво. Молитвами своєї вірної дружини того ж року князь утік із полону і повернувся згодом всі свої волості та міста.

Ярославна вважається символом вірної дружини, яка може завдяки своїй любові зберегти чоловіка на полі битви. Образи з «Плачу Ярославни» використовували в своїх віршах багато поетів, існує велика кількість гравюр, картин і малюнків з її зображенням. В Новгороді-Сіверському Ярославні поставлений пам'ятник. Існує балет «Ярославна», музику до якого написав композитор Б. І. Тищенко.

Вихідний текст для порівняння беремо в такому варіанті.

На Дунаи Ярославнынъ гласъ ся слышитъ, / зегзицею незнаема рано кычетъ: / «Полечю, — рече, — зегзицею по Дунаеву, / омочю бебрянъ рукавъ въ Каяль реце, / утру князю кровавыя его раны / на жестоцѣмъ его тѣлѣ».

Ярославна рано плачетъ / въ Путивле {на забрале}, аркучи: / «О вѣтрѣ, вѣтрило! / Чему, господине, насильно вѣши? / Чему мычещи хиновскыя стрѣлки / {на своєю нетрудноу крилицѣ} / на моя лады вои? / Мало ли ти бяшетъ горѣ подѣ облакы вѣяти, / лелѣючи корабли на синѣ морѣ? / Чему, господине, мое веселие / по ковылию развѣя?»

Ярославна рано плачетъ / Путивлю городу на заборолѣ, аркучи: / «О Днепре Словутицю! / Ты пробилъ еси каменныя горы / сквозъ землю Половецкую. / Ты лелѣял еси на себѣ Святослави носады / до плѣку Кобякова. / Възлелѣй, господине, мою ладу къ мнѣ, / а быхъ не слала къ нему слезъ / на море рано».

Ярославна рано плачетъ / въ Путивле на забралѣ, аркучи: / «Свѣтлое и тресвѣтлое сѣлнце! / Всѣмъ тепло и красно еси: / чему, господине, простре горячую свою лучю на ладе вои? / Въ полѣ безводнѣ жаждею имъ лучи съпряже, / тугою имъ тули затче?»

Можна стверджувати, що практично кожна лінгвальна одиниця цього тексту потребує перекладацьких роздумів та адекватних рішень, але ми звернемо увагу лише на певні групи перекладацьких проблем, а саме:

- 1) номінативні рішення;
- 2) стилістичні засоби;
- 3) архаїчна лексика та історичні реалії.

1. Проаналізований уривок містить такі власні імена: *Ярославна, Дунай, Путивль, Дніпро Словутич, Каяла, земля Половецька, Святослав, Кобяк*, тобто тут є антропоніми та топоніми.

Почнемо з аналізу антропонімів. У проаналізованих нами текстах перекладів наявні такі варіанти

Ярославна – ім'я головної героїні уривку представлено у наявних перекладах трьома варіантами: *laroslavna, Yaroslavna, Yaroslav's daughter*. Можна вважати, що ці варіанти яскраво ілюструють найпоширеніші засоби перекладу власних імен – транслітерація, транскрипція, описовий переклад.

Святослав – цей антропонім у перекладі має два варіанти: *Sviatoslav* та *Svyatoslav*, тобто різниця стосується лише варіативного передавання м'якості звука.

Кобяк, половецький хан, який неодноразово робив набіги на Руську землю в 1170–1180 роках, брав участь у міжусобних війнах руських князів. У «Слові о полку Ігоревім» Кобяк є князем Лукомор'я. У перекладі його ім'я, як і попередній антропонім, представлено двома варіантами *Kobiak, Kobyak*.

Серед топонімів, можливо, найбільш різноманітним є назва річки *Дунай*. Цей гідронім вживається у «Слові» в одних випадках так, що відсилає до реального географічного об'єкта, хоч і з досить невизначеними географічними координатами, в інших випадках його вживання має фігуративний характер, коли йдеться про узагальнений образ великого водного басейну, образ великої ріки. У першому випадку в перекладі Набокова з'являється англійська лексема *Danube* – стандартний географічний відповідник, а в другому Набоков подає транслітерацію слова Дунай англійською мовою: 1) *Maidens sing on the Danube «девици поють на Дунаї»*; *You have closed the Danube's gates «затворивъ Дунаю ворота»*; 2) *Lances hum on the Dunay «на Дунаї Ярославнынъ гласъ ся слышитъ»* [5, с. 72].

Спостерігаємо ці варіанти перекладу назви Дунай і в усіх інших англомовних відповідниках.

Менш відомими для англомовного читача є українські географічні назви – *Дніпро Словутич* та *Путивль*. Знаходимо лише один перекладацький варіант *Putivl*. У перекладі назви славетного Дніпра ця славетність підкреслена за допомогою описового перекладу: *Dniepr, Son of Fame! O Dnepr, famed one*.

Земля Половецька так названа у більшості перекладів: *the Polovtsian land*. Але В. Набоков звертається до історичних фактів і називає цю землю *the Kuman land*. В Енциклопедії ПОЛОВЕЦЬКА ЗЕМЛЯ – це літописне позначення території проживання половців у 12–13 ст. ... Під 1224 в Суздальському літописі як синонім П.з. вжито термін «страна Куманська». Пóловці або кумани — середньовічний кочовий тюркський народ з Центральної Азії, що становив західну гілку кумансько-кипчацької конфедерації і розмовляв куманською мовою [1].

Річка *Каяла* позначена в англомовних текстах різними способами: *the River Kaiala, the river Kayala, the Kayala, the Kayala stream*. Каяла – це місце боїв у творі, яке є доволі дискусійним, на роль якого історики і краєзнавці запропонували десятки річок

на території Харківської, Донецької, Запорізької областей України.

Отже, основні розбіжності у перекладі власних імен стосуються рішення, чи використовувати транскрипцію, транслітерацію або описовий переклад.

2. Стилістичні засоби твору проілюструємо звертаннями та персоніфікаціями. Звертання Ярославни до трьох основних стихій — вітру, води й вогню — виступає своєрідним замовлянням, звертанням до природної магії в бажанні змінити хід подій. Кожен куплет аналізованого уривку починається зі звертання Ярославни до тієї чи тієї сили: *О вѣтрѣ, вѣтрило; О Днепре Словутицю!; Свѣтлое и тресвѣтлое сѣнце!* Ці ж чарівні сили збережено також у перекладах. *O wind, Great Wind; O Wind, O Sailor Wind; O Dniepr, Son of Fame! Bright and thrice-bright Sun*. Звернемо увагу на переклад префіксоїда «*нресветлое*» кількісним словом *thrice-bright*. Звертають на себе увагу також традиційні епітети *кровавыя его раны / на жестощѣмъ его тѣлѣ (bloody wounds from my Prince's sturdy body; bleeding wounds on the prince's hardy body); нелуцкою крилю (light wings; weightless wings; light winglets); горячую свою лучю (hot rays, scorching rays, sweltering rays)*. Спостерігаємо практично дослівний переклад, який розрізняється або суфіксами (ви ділено), або синонімами з різним ступенем інтенсивності.

3. Архаїчна лексика та історичні реалії. Відоме порівняння *полечу зегзицею* отримує порівняння за допомогою іншого птаха (*gull*), виражено формою подібно зозулі (*like a cuckoo*) або як зозуля (*as a cuckoo*). *Бѣбрянѣ рукавъ* перекладено одностанно *beaver sleeve*. Важкою для перекладу і для тлумачення дослідниками є історична реалія *хиновѣскыя стрѣлки*. Пропонуються переклади *arrows of the Khin* або *those Hinish dartlets*. У відомому перекладі Т.Г. Шевченко ця реалія передається як ханські стріли. Але наявні різні тлумачення цієї реалії: це або половецькі стріли, або фінські стріли. О. О. Потєбня вважав, що «Хінова — назва половців або іншого степового народу, можливо, гуннів ... [2, с.113-114]

3. ВИСНОВКИ

У статті було розглянуто чотири варіанти англомовних перекладів уривку з прадавнього твору «Слово про полк Ігорів», а саме «Плачу Ярославни». Було порівняно переклади антропонімів і топонімів, стилістичних прийомів і архаїчної лексики. Визначено, що основними засобами перекладу ономастичних одиниць є транслітерація, транскрипція з елементами описового перекладу. Переклад стилістичних прийомів (звертань, персоніфікацій, епітетів) здійснено близько до тексту оригіналу, спостерігається вживання різних суфіксів. Переклад реалій також здійснено близько

до тексту, але треба зазначити, що сутність певних з них залишається невизначеною, наприклад, хінські стріли, що є ширшою, ніж суто перекладацька проблема.

Перспективи дослідження ми вбачаємо в проведенні перекладцького аналізу інших значущих частин твору «Слово про полк Ігорів».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Квітницький, М. *Половецька Земля*. Відновлено з : http://www.history.org.ua/?termin=Polovetska_zemlia.
2. Потебня, О. О. (1914) *Слово о полку Ігореве*. Харків.
3. Радзівська, Т. (2022). Англійський переклад «Слова о полку Ігоревім» Володимира Набокова як прецедентна ситуація в міжкультурній взаємодії. *Folia Philologica*, 4, 67–77, doi: <https://doi.org/10.17721/fofia.philologica/2022/4/9>
4. Ситар, Р. (2012). Реалія як перекладознавча категорія (на матеріалі ліро-епічної поеми «Слово про полк Ігорів» та її англомовних перекладів). *Іноземна філологія*, 124, 170–176
5. Kostikova, I., Bozhko, Y., Razumenko, T., & Goloborodko, E. The Translation Peculiarities of the Ancient Ukrainian Monument «On the Campaign of Igor» by American Researchers Jack Haney and Eric Dahl. *Amazonia Investiga*, 9(28), 545–551. DOI: <http://dx.doi.org/10.34069/AI/2020.28.04.59>
6. Panchenko, O. I. (2023). *Peculiarities of Translating Slovo Pro Polk Ihoriv into English*. «Велике і вічне...»: Михайло Федосійович Гетманець: матеріали Всеукраїнської наук. конф. з міжнар. уч., 15–16 вересня. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 90–92.
7. Zorivchak, R. (1996). «The Tale of Igor's Campaign» in the Anglophone world. In P.P. Okhrimenko (Ed.). Materials of the Eight All-Ukrainian Scientific Conference on studies of «The Tale of Igor's Campaign» (pp. 126–137). Sumy: Sumy State Pedagogical University.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

8. Dahl, E., & Haney, J. A. V. (1992). On Igor's Campaign. Retrieved from <https://faculty.washington.edu/dwaugh/rus/texts/igortxt2.htm>.
9. Mann, R. (1989). *Lances Sing: A Study of the Old Russian Igor Tale*. Columbus, Ohio: Slavica.
10. Mann, R. (2016). The Silent Debate over the Igor Tale. *Oral Tradition*, 1, 53–94. Retrieved from <http://journal.oraltradition.org/issues/30i/mann>
11. *The Song of Igor's Campaign. An Epic of the Twelfth Century*. (1960). Translated from Old Russian by Vladimir Nabokov. New York : Vintage Books. 146 p.

Стаття надійшла до редакції 05.03.2025

Стаття рекомендована до друку 09.04.2025

Olena Panchenko – Doctor of Philology, Head of the Department of Translation and Linguistic Training of Foreigners at Oles Honchar Dnipro National University; e-mail: epanchenko2017@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2217-5613>; GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=Br0BfzUAAAAJ>; RESEARCH GATE: <https://www.researchgate.net/scientific-contributions/Olena-Ivanivna-PANCENKO-2181631607>

PECULIARITIES OF ENGLISH TRANSLATION OF “YAROSLAVNA’S LAMENT”

The article presents a general view of the problem of translating ancient Ukrainian texts into English. The relevance of the problem is determined by such factors as: first, history and modernity are closely interconnected, therefore, the study of historical memory is useful for any nation; second, the current historic situation arouses considerable interest in Ukraine throughout the world; third, the work such as “The Tale of Igor’s Campaign” is a certain challenge for the translator, since the text is loaded with interesting linguistic units that require the use of various translation transformations; fourth, the features of the translation of this work have not yet received full coverage in the theoretical literature. A brief analysis of recent research works related to the problems of translating ancient literature indicates that scientists have considered a number of interesting issues in this area, but the spectrum of various problems is very wide, and there is room for working out previously unresolved issues. The purpose of the article is quite specific – to analyze the features of English-language translations of such a well-known passage, which has long been perceived as a separate work – “Laments of Yaroslavna”. To achieve this goal, it is advisable to solve the following tasks: to accumulate factual material for comparative analysis; to review the current state of scientific study of English-language translations of “The Tale...”; to identify linguistic units of the original that require special attention from the translator; to compare their translation options, highlighting finds and losses. The material for the study is the existing translations of “The Tale...” into

English. Almost every linguistic unit of this text requires translational reflections and adequate solutions, but attention is focused on certain groups of translation problems, namely: 1) nominative solutions; 2) stylistic means; 3) archaic vocabulary and historical realities. It was determined that the main means of translation of onomastic units are transliteration, transcription with elements of descriptive translation. The translation of stylistic devices (addresses, personifications, epithets) was carried out close to the original text, the use of various suffixes was observed. The translation of realities was also carried out close to the text, but it should be noted that the essence of some of them remains uncertain, for example, Khin arrows, which is broader than a purely translation problem. We see the prospects of the study in conducting a translation analysis of other significant parts of the work "The Tale of Igor's Campaign".

Key words: *anthroponym, archaic vocabulary, translation, "The Tale of Igor's Campaign", stylistic device, toponym.*

REFERENCES

1. Kvitnytsky M.V. Polovtsian Land [Electronic edition] . URL: http://www.history.org.ua/?termin=Polovetska_zemlia (останній перегляд: 28.02.2025)
2. Potebnya, O. O. (1914). *A Word about Igor's Regiment* [Slovo o polku Igorevym]. Kharkyv.
3. Radziievska, T. (2022). Angliis'kyi pereklad "Slova o polku Igorevim" Volodymyra Nabokova yak pretsedentna sytuatsiya v mizhkulturnii vzayemodii [Vladimir Nabokov's English translation of "The Song of Igor's Campaign" as a precedent situation in intercultural communication]. *Folia Philologica*, 4, 67–77, doi: <https://doi.org/10.17721/fofia.philologica/2022/4/9>
4. Sytar, R. (2012). Realia as the Translation Studies Category (On the Basis of the Epic Poem "The Tale of Ihor's Campaign" And Its Anglophone Translations). *Foreign Philology*, 124. 170–176.
5. Kostikova, I., Bozhko, Y., Razumenko, T., & Goloborodko, E. The Translation Peculiarities of the Ancient Ukrainian Monument «On the Campaign of Igor» by American Researchers Jack Haney and Eric Dahl. *Amazonia Investiga*, 9(28), 545–551. DOI: <http://dx.doi.org/10.34069/AI/2020.28.04.59>
6. Panchenko, O.I. (2023). *Peculiarities of Translating Slovo Pro Polk Ihoriv into English*. «Велуке і вічне...»: Mykhajlo Fedosijovych Hetmanets': materialy Vseukrains'koi nauk. konf.z mizhnar. uch., [Mykhailo Hetmanets: materials of the All-Ukrainian scientific conference on international studies]15–16 вересня. Kharkiv: KhNPU imeni H.S. Skovorody. 90-92.
7. Zorivchak, R. (1996). «The Tale of Igor's Campaign» in the Anglophone world. In P.P. Okhrimenko (Ed.). Materials of the Eight All-Ukrainian Scientific Conference on studies of «The Tale of Igor's Campaign» (pp. 126–137). Sumy: Sumy State Pedagogical University.

ILLUSTRATIVE MATERIAL

8. Dahl, E., & Haney J. A. V. (1992). On Igor's Campaign. Retrieved from <https://faculty.washington.edu/dwaugh/rus/texts/igortxt2.htm>.
9. Mann, R. (1989). *Lances Sing: A Study of the Old Russian Igor Tale*. Columbus, Ohio: Slavica.
10. Mann, R. (2016). The Silent Debate over the Igor Tale. *Oral Tradition*, 1, 53–94. Retrieved from <http://journal.oraltradition.org/issues/30i/mann>
11. *The Song of Igor's Campaign. An Epic of the Twelfth Century*. (1960). Translated from Old Russian by Vladimir Nabokov. New York : Vintage Books. 146 p.

The article was received by the editors 05.03.2025

The article is recommended for printing 09.04.2025